

Michal Vázal: „Konfuciánsky ideál harmonického spoločenstva podľa noriem rodu Wu z Mingzhou“

(posudek vedoucí diplomové práce)

Michal Vázal zpracoval práci dotýkající se čínské tradiční společnosti. Zadání bralo v potaz jeho sociologické vzdělání a zároveň solidní znalost klasické čínštiny a konfuciánského myšlení, které získal během studia a osvědčil v mimořádně zdařilé bakalářské práci věnované společenskému využití kanonické Knihy písní.

Jeho základním pramenem byla moderní edice *Mingzhou Wushi Jiadian* – rodových pravidel, které za dynastie Qing sepsal jistý Wu Di z Huizhou (dnešní provincie Anhui). Jedná se o náročný text, porozumění vyžaduje znalost podobných starších textů, zejména Zhu Xiho *Jiali* a dalších textů s ním souvisejících, ale také dobových historických souvislostí. Autor dále musel zohlednit studium obecně antropologického tématu – definice a způsobu fungování rituálu v čínské společnosti i ve společnosti obecně.

Autor pracoval samostatně a práci, s výjimkou počáteční fáze, kdy se formulovalo její zadání, konzultoval až v závěru, během prázdnin letošního roku. Oceňuji logické rozvržení práce a vyvážený poměr mezi úvodní kapitolou věnovanou obecným otázkám rituálu v Číně, historickému přehledu rituální praxe ve vazbě k tématu práce a zejména pak žánru „rodinných obřadů“ *Jiali*, a následujícími kapitolami, zaměřenými na vlastní téma práce (rozbor textu v jeho dobových a společenských souvislostech).

Práce má 86 stran hutného textu a doplňuje ji dalších zhruba 60 stran příloh. V rámci příloh je citována část analyzovaného textu a doplněna překladem do slovenštiny. U překladu oceňuji promyšlená řešení, včetně bohatého poznámkového aparátu, který upozorňuje na další významové souvislosti a v případě míst nabízejících různé interpretace obhajuje zvolené řešení.

Práce je dobře promyšlená, argumentace přesvědčivá, je psána suverénním jazykem odborného stylu, ideálně propojuje znalosti sociologické, antropologické a sinologické. Pracuje s bohatou a dobře zvolenou odbornou literaturou (s výjimkou českých titulů – viz níže – zde nechybí nic, co je k tématu zásadní), včetně literatury psané čínsky. Autor suverénně pracuje s poznámkovým aparátem. Závěry jsou přesvědčivé a přinášejí nové poznatky k tématu, které se v současné době, kdy oficiální čínská ideologie hlásá „harmonickou společnost“, stává vysoce aktuálním.

Ze všech výše uvedených příčin považuji práci za vynikající a navrhuji hodnocení výborně. Práce by si zasloužila publikaci.

Ani tato jinak mimořádná práce není bez drobných nedostatků. Jako nejzávažnější se mi jeví absence české, případně slovenské literatury k tématu. Je jistě pravda, že v našem sinologickém prostředí se danému tématu nikdo soustavně nevěnuje. Bylo by však na místě alespoň nahlédnout do českého, případně slovenského překladu Konfuciových Hovorů (J. Vochala svůj překlad navíc opatřil také obšírnou studií o konfucianství a výkladovým slovníčkem termínů, včetně těch, které se váží k rituálu) a také konzultovat zavedené překlady některých pojmů a titulů knih, jak je s nimi možné se setkat v české odborné literatuře (např. O. Lomová, Yeh Kuo-liang, *Oplakávání mrtvých ve středověké Číně*

nebo kapitoly o konfucianství v některých dějinách čínské filosofie – O. Král a zejména Anne Cheng, která se poměrně podrobně zabývá konfucianstvím i za doby Song, Ming a Qing). Podotýkám, že zde nežádám mechanické přebírání hotových vzorů, ale jejich kritickou reflexi.

Malá reflexe českého/slovenského sinologického prostředí se promítá i do takových drobností, jako překlad označení „kapitol“ studovaného spisu (čínsky *juan*) slovem „svitek“; to sice odráží etymologii slova *juan*, ale v době Qing již knihy svitkovou podobu nemají.

Autor citlivě pracuje s čínským textem a dobírá se jeho významu pečlivým rozbořením použité slovní zásoby. Jsou zde však i opomenutí, např. s. 57: „rodina by měla být spravovaná (či tvarovaná nebo kontrolovaná) čtyřmi druhy rituálů“ – chybí čínské slovo, jehož význam je přiblížen v překladu. Slovníček v příloze je pouze čínsko-slovenský, výběr slov pro slovníček není úplně vyvážený. (Na druhé straně oceňuji pečlivé zpracování jednotlivých hesel.)

Název seznamu literatury v závěru práce „Literatura odborné prameny“ neodpovídá standardu. Také uspořádání, kde nejsou jasně odlišené prameny a literatura je nepřehledné; hlavní pramen práce se mi zde nepodařilo najít.

Otázky k diskuzi:

Je známo, jaké „nekonfucianské rituály“ se v Huizhou rozmáhaly v době vzniku studovaného spisu? (srov. s. 83)

Jak si vysvětlujete čínské přísloví citované v zadání (vzhledem k závěru Vaší práce, že řád v rodině je de facto chápán jako prodloužená ruka řádu, který vladař nastoluje ve společnosti)?